

Dendrobium Stardust ‘Firebird’

Tháng 4 năm 2014, chị Victoria Trang Kha đã mang tới hội một cây lan đẹp: Dendrobium Stardust ‘Firebird’ và cây này đã được giải nhất trong những cây dự thí. Chị Trang cho biết đã mua cây này từ năm ngoái, khi đó cây chỉ mới có 2 cành nhỏ và năm nay mọc thêm 2 cành lớn hơn.

Tìm hiểu thêm, được biết rằng cây Den. Stardust ‘Firebird’ do Asai Nobuyuki đã lai giống từ 2 cây *Den. unicum* x *Den. Ukon* và cầu chứng cây lan này với Royal Horticultural Society (Hội Cây Cảnh Hoàng gia Anh) vào năm 1986.

Den. unicum hay hoàng thảo đơn cam là một cây lan nhỏ, hoa màu vàng đỏ khá đẹp mọc ở Thái Lan, Lào và Việt Nam. Thân cao 10-20 phân (4-8”), lá 3-4 chiếc, rụng vào mùa Thu. Hoa to ngang 4-5 phân (1.6-2”), từ 1-4 hoa mọc ở các đốt, thơm và nở mùa Xuân. Nơi mọc: Tây Nguyên.

Cây *Den. Ukon* lai giống từ cây *Den. moniliforme* (Ngọc trúc) và cây *Den. Thwaitesiae*, do H. Furuse cầu chứng vào năm 1979. Rất tiếc không sao tìm thấy hình ảnh của cây lan này.

Den. Thwaitesiae 1903 lai giống từ cây *Den. Ainsworthii* x *Den. Wiganiae*.

Den. Ainsworthii 1896 lai giống từ *Den. nobile* x *Den. heterocarpum*.

Den. Wiganiae 1874 lai giống từ *Den. nobile* x *Den. Signatum*.

Vì vậy cây *Den. Stardust* có đặc tính di truyền từ các cây dưới đây đều có mọc tại Việt Nam.

50% *Den. unicum* (Đơn cam)

25% *Den. moniliforme* (Ngọc Trúc)

12.50% *Den. nobile* (Thạch hộc)

6.25% *Den. heretocarpum* (Nhất điểm hoàng, Lụa vàng)

6.25% *Den. signatum* (Chưa có tên Việt)

Den. unicum

Den. moniliforme

Ảnh: Bùi Xuân Đáng

Den. nobile

Den. heterocarpum

Ảnh: Bùi Xuân Đáng

Den. signatum

Ảnh: Nguyễn Việt Trung

Vì là một cây lan lai giống nên sắc hoa của mỗi cây hơi khác nhau, trên Internet người ta có thể tìm thấy nhiều hình ảnh đẹp đẽ của các cây Den. Stardust dưới các biệt dạng khác nhau như:

Den. Stardust 'Firebird'

Ảnh: forum.theorchidsource.com

Den. Stardust 'Firecracker'

Ảnh: britishexpats.com

Den. Stardust 'Chiyomi'

Ảnh: www.storczyki.pl

Den. Stardust 'Hihimanu'

Ảnh: Flicker's.com

Den. Rainbow Dance

Ảnh: dsorchid01.myweb.hinet.net

Ngoài ra còn có cây Den. Rainbow Dance được lai giống từ cây Den. Kurenai x *Den. unicum* do Takaki cầu chứng vào năm 1988 hoa màu tím rất đẹp mắt.

Các cây lan kể trên và biết bao nhiêu cây lan xinh đẹp của Việt Nam chúng ta đã được các khoa học gia Nhật Bản, Đài Loan và Âu Mỹ lai giống và đem lại cho Thế giới những cây lan tuyệt mỹ.

Ngoại trừ Bùi Mạnh Hà ở Hoa Kỳ với vài cây địa lan (Cymbidium) khá đẹp mang tên Việt lưu truyền trong giới chơi lan, nhưng chưa mấy phổ thông, không thấy một người Việt Nam nào khác lai giống được những cây lạ đẹp. Mặc dầu chúng ta có biết bao nhiêu nhân tài tốt nghiệp ở các trường quốc ngoại, quốc nội với những luận án, nghe vào thấy chứa chan hy vọng và những lời ca tụng cao ngất trời xanh, mà cho đến ngày nay vẫn chưa có kết quả cụ thể.

Thực là đáng buồn!

Trạch lan